

ACHNATON

S krásnou Nefertiti svrhli staré bohy

KIO KAN

VALERY
ESPERIAN

Copyright © 2018 Valery Esperian
This edition published in agreement with
Piergiorgio Nicolazzini Literary Agency (PNLA)
Translation © Emma Čiháková, 2020
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z italského originálu AKHENATON – L' ERETICO
přeložila Emma Čiháková
Redakční úprava Anetta Nová
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
v edici Klokan, 2020
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7633-324-6

*Matteovi,
z.jehož hlavy pocházejí všechny příběhy.*

*Aldovi za to,
že si vždy najde čas na čtení.*

Hlavní postavy

Amenhotep IV. / Achnaton	desátý faraon XVIII. egyptské dynastie
Nefertiti	manželka Achnatona a královna
Aj	Achnatonův rádce, vezír
Amenhotep III.	Achnatonův otec, devátý faraon XVIII. egyptské dynastie
Teje	Achnatonova matka, velká královská manželka Amenhotepa III.
Thutmose	Achnatonův starší bratr
Ptahmose	velekněz Amonův
Amenemef	Nefertitin písař
Kija	Achnatonova vedlejší manželka

Úvod

První kniha ze série *Román faraonů* byla věnována Cheopsovi a jeho touze po dosažení nesmrtelnosti; nyní nás neobyčejná cesta do Starého Egypta přenáší do éry Osmnácté dynastie, abychom poznali muže, jenž je považován za jednoho z nejkontroverznějších faraonů historie: Achnatona. Znovu čelíme výzvě bohů, v tomto případě ve jménu jediného a mocného boha Atona, představujícího prvotní sílu Slunce.

Amenhotep, syn faraona Amenhotepa III., se narodil s odlišným vzhledem i myšlenkami. Ačkoliv se zdá, že se proti němu vše spiklo, vzdoruje dědictví svého otce a porušuje tisíciletou tradici zasvěcenou velkým bohům s částečně lidskou a částečně zvířecí podobou. Navždy mění tvář Egypta a historie zasvěcením slunečnímu bohu Atonovi, od něhož také brzy převezme jméno a stane se z něho Achnaton, „prospěšný Atonovi“. Tento tvrdohlavý muž se zamiluje do překrásné princezny Nefertiti, čímž dá život jednomu z nejsilnějších milostných příběhů starověku. Toto je Achnaton „kacíř“: faraon, jenž rozvrátil říši kvůli své náboženské revoluci plné intrik, vášní, zrad a bojů o moc. A právě z jeho sémě se zrodí další obdivuhodný faraon, jehož poznáme ve třetím díle této řady knih: Tutanchamon, dětský faraon.

Předmluva

*Théby, 1392 př.n.l.
Osmnáctá dynastie*

Kapka krve neslyšně dopadla na zem. Malý Amenhotep zkrivil tvář bolestí a ucukl špičkou prstu od ostré čepele dýky. Snad každý okamžik jeho života byl naplněný ponížením.

Během velkolepých oslav svátku Opet zůstal zase zavřený ve svých pokojích, vůbec nezáleželo na tom, že je synem velkého faraona Amenhotepa III. Vlastně právě z toho důvodu bylo ještě těžší vyrovnat se s odmítnutím; cítil se jako ibis bez křídel, neschopný dokázat, co mu příroda poroučí.

Tak si Amenhotep připadal pokaždé, když ho otec vynechal z rituálů: jako nedokonalý pták, stvoření tak odporové, až je pro panovníka Horního a Dolního Egypta hanbou. Odpírali mu krásu každé oslavy, posvátnost každého rituálu.

Zavřený v královském paláci v Thébách si mohl pouze představovat, čeho si jeho rodina užívá.

Sevřel ruku v pěst a zavřel oči; bolest z vyloučení činila každý detail ještě jasnější. I dnes přecházel sem a tam po zdobené podlaze pokoje a sám sebe mučil. Zrovna teď se vše odehrávalo...

Každý rok opouštěl bůh Amon svatyni v Karnaku a průvod ho u příležitosti oslav božského zrození faraona doprovázel do jižní kaple v Luxoru. Docházelo k tomu vždy v polovině druhého měsíce povodní, kdy hladina Nilu dosahovala nejvyšší úrovně. Plodná a úrodná řeka tak umožnila bohové posvátné lodi lehce klouzat po svých vodách.

Amon byl králem bohů a stejně jako kněží jeho kultu měl velkou moc. Do jeho chrámu proudilo ohromné množství lidí přinášejících oběti. Životadárný vítr „skrytého“ boha postupoval všemi věcmi, malému Amenhotepovi však přinesl jenom žal: Amon byl bohem jeho otce a stejně jako ho nikdy nepřijal otec, nepřijal ho ani bůh.

Amenhotep otevřel oči. Přešel k oknu a ztracený v jedné ze svých fantazií bloudil pohledem po nádvořích. Nebylo to poprvé, co si představoval věci, které nemohl zažít na vlastní kůži. Ohlušující ticho v místnosti nahradil v mysli křikem davu, nízké zdobené stropy vysokým sloupořadím. Představoval si otce následovaného kněžimi, jak vchází do majestátního chrámu v Karnaku. Sledoval ho, jak přechází široká nádvoří a obrovské kolonády a na cestě ho provází oslavné jásání. Nikdo se sice nemohl stát svědkem velkého tajemství, jež se brzy odehraje v srdci chrámu, přesto měl každý divák větší štěstí než Amenhotep. Obyčejní lidé sice nesměli překročit hranici prvního pylonu, ale stali se alespoň částečně součástí velkolepých oslav, v jejichž středu byli stejným dílem opěvování bůh Amon i faraon.

Panovník a kněží vstupovali do srdce chrámu až k místu, kde Amon-Re přebýval na posvátné bádce se simulakrem zdobeným vějířovou mozaikou, vedle bárek jeho manželky Mut, syna Chonsua a samotného panovníka.

Amenhotep znovu zavřel oči, aby srdcem uzřel, co tělem nemohl: zjevil se před ním jeho otec, vysoký a majestátní. Pán Egypta zářil i v šeru svatyně. Amenhotep ho viděl nabízet květiny a úlitby dle rituálu a očišťovat vše kadidlem. Potom se začal formovat velký průvod: faraon vyšel ze svatyně a kněží ho s posvátnými bádkami na ramenou následovali k velké západní bráně. Amonovu loď podpíralo třicet lidí. Následovali je hudebníci a tanečníci, libyjští a núbijští vojáci, průvod se táhl davem až k přístavnímu můstku Nilu, kde měla být simulakra vyzvednuta na Ušerat.

Obrovská bárka v čele nyní brázdila vodu: před a zád lodi byly vyřezány do tvaru beraní hlavy a na palubě se tyčil sokol korunovaný slunečním diskem. Bohyně Maat a Hathor stály vedle královské sfingy, zatímco ve středu lodi se za dvěma vysokými obelisky tyčily čtyři úzké sloupy překryté panovníkovou kartuší a celá délka trupu byla pokryta zlatými destičkami. Loď nechal postavit sám otec ve jménu Amona-Re, pána obou zemí, jež ho dosadil na trůn, coby velkou loď ze dřeva mladých borovic pokácených na přání Jeho Veličenstva v oblastech božské země a přepravených z Retjenských hor vůdci všech cizích zemí, loď tak širokou, že stejnou dosud nikdo neuzřel.

Amenhotep otevřel oči a zalpal po dechu, plný bolesti prostupující celým tělem od srdce až po konečky prstů. Proč ničeho z toho není hoden?

Ticho prolomily vzlyky. Amenhotep plakal tak usedavě, až mu srdce málem vyskočilo z hrudi. Konečně dokázal potlačit slzy a vyběhl z pokoje.

Dlouhá chodba rychle ubíhala pod svižným klapáním sandálů a šustění roucha připomínalo syčení hada připraveného k útoku. Amenhotep jako by hada slyšel přímo za zády, připraveného se do něj zakousnout. Stejně tak mu na záda dýchala tma, jako by ho chtěla popadnout a nedovolit mu vyjít ven. Zastavil se před jednou z velkých bran a otočil se. V chodbě nebyla taková tma, jak si představoval, přesto znovu nemohl popadnout dech.

Otevřel dveře dokořán, ale okamžitě ustoupil, zakryl si dlaní oči a mžoural na rudý kotouč slunce nízko na obloze. Z poraněného prstu mu unikla kapka krve, skanula na oděv a pomalu pokračovala dál v cestě na zem. Královské zahrady se před Amenhotepem otevíraly v celé kráse a velké azurové zrcadlo v dálce jako by ho volalo k sobě, aby se v něm osvěžil. Rychle se rozběhl kupředu a vrhl se pod větve fíkovníků a akácií.

Věděl to.

Věděl, proč nebyl hoden. Potvrdilo se mu to pokaždé, když spatřil svůj odraz na hladině, když sklouzl očima k podivnému tělu, v němž vyrůstal. Aniž zpomalil, vyhnul se pergole, a cítil, jak ho vzduch pálí v plicích. Proběhl hejnem holubic, které vzlétly a zbarvily nebe do běla, ale nezastavil se, dokud nedoběhl na břeh jezera. Padl na křehká kolena a znovu zde nalezl odpovědi na své zbytečné otázky.

Z hladiny zoufalým, ale jasným a živým pohledem zíral podivný malý chlapec: tvář měl příliš dlouhou stejně jako paže, nohy, a dokonce i prsty na ruce. I mírně zakřivený nos nad masitými rty ho odlišoval od jeho blízkých. Amenhotep mrštil do vody kámen a na okamžik vymazal svůj odraz; k uším mu znovu doputovala představa nadšených výkřiků davu z oslav svátku Opet. Viděl před sebou svou rodinu oblečenou ve slavnostních hávech, majestátně čnící nad davem: viděl své sestry, na rozdíl od něho krásné, i matku. Teje, velká královská manželka, stála s hrdě napřímenými rameny, na rtech jí utkvěl okouzující úsměv.

Toužil po náklonnosti, kterou k němu chovala před lety, když ještě pil z jejích prsů mléko, protože odmítal mléko kojné, jako by ho to mělo stát život. A nebyla to právě Teje, kdo ho udržel ty dlouhé kruté roky při životě? Ona jediná se na něho skutečně dívala, a vždy ho milovala takového, jaký byl.

Matčin obraz zářil v jeho mysli jako horké sluneční světlo téměř schopné pohltnout temnotu, jež mu houstla v srdci. Téměř. Protože vedle svého těla vždy viděl postavu svého otce, velkého panovníka.

Amenhotep III. učinil z Egypta prosperující a bohatou zemi a zdatně udržoval v království mír. Dal postavit velkolepé stavby, oženil se s nejkrásnějšími princeznami z cizích zemí. Bojoval se lvy a ukořistil stáda, často doprovázený oblíbeným synem.

Amenhotep otevřel oči a představil si, že před ním stojí Thutmose. Byl hezký, uměl řídit vozy a mistrovsky zacházet se zbraněmi. Nyní, když měl nastoupit na trůn, ho chtěl

faraon mít stále nablízku. Naopak Amenhotep byl neužitečné dítě; ošklivý a nešikovný hubeňour, který neuměl řídit vůz ani zacházet se zbraní. Alespoň do konce dne svátku Opet.

Ani statečný nebyl, ale možná... možná bude, alespoň svým posledním skutkem. Jestliže není hoden stát po otcově boku, třeba mu alespoň ukáže, že přijal svůj osud.

Zvedl pohled k nebi a skrz větve stromů kolébajících se ve větru spatřil zlatorudé slunce: takhle jistě září paluba Ušerat. V této chvíli byl průvod lodí plujících stovky loktů daleko jen pozlaceným snem: zářící Amonova bárka pomalu klouzala po vodě jako královna všech. Lodní průvod doprovázeli po břehu řeky kněží, vojáci, hudebníci, zpěváci, tanečníci a tanečnice. Núbijští vojáci předváděli složité lidové tance, tanečnice zas akrobatické kousky. S odstupem je následoval mohutný dav: lidé poklekali a zvedali ruce k lodi, jiní padli na kolena a líbali zem. Všichni byli nadšeni, zpívali na Amonovu počest a jejich zpěv se mísil se zvuky bubnů, kovovým ťukáním sister a harmonickými tóny louten a fléten. Nadšení z oslav velikosti boha Amona se šířilo jako horečka. Malé dřevěné svatyně podél řeky podepřené sloupy přijímaly četné oběti. Nedaleko odtud řezníci poráželi a porcovali voly, služebníci pak odváželi krvavé maso do chrámu v Luxoru, kde bude obětováno bohu.

Krev.

Amenhotep vytáhl dýku. Byla nádherně vypracovaná, líbila se dokonce i jemu, ačkoliv zbraněmi vždy pohrdal – jeden z důvodů, proč byl pro otce zklamáním. Daroval mu ji před odjezdem bratr Thutmose. Čepel se vlnila jako had a pochvu zdobily neznámé hieroglyfy. Potěžkal ji. Vůbec se mu neměla dostat do rukou a bratr neměl tolik trvat na tom, aby dar přijal.

Amenhotep dýku pevně sevřel a vtlačil ostrou špičku do dlaně, dokud neprořízl kůži.

Krev.

Oběť, dar otci a tomu bohu, jehož sice nenáviděl, ale zároveň toužil ho milovat. Jenomže na jeho tiché modlitby ani

jeden z nich nikdy neodpověděl. Když rudé kapky zbarvily vodu jezírka a zakalily odraz, rozvířil Amenhotep vodu ještě víc a znovu se ztratil v myšlenkách. Posvátné lodě již dokončovaly svou cestu, dorazily na místo určení a zmizely z očí davu: sochy božstva byly nyní umístěny do svatyně luxorské jižní kaple, do Amonova harému, a král byl očištěn.

Faraon vstoupil do pokoje zrození, aby zvěděl tajemství svého početí. Jeho obnovené Ka ho uznalo hodným vlády a magické rituály znovu uzákonily, že se jeho matka prodala za boha Amona a zplodila božského a královského syna. Potom panovník vyšel z chrámu obdařen nesmrtelnou slávou...

Amenhotep ze sebe vydal přiškrčený skřek a náhle se probral z představ: v dlani spatřil další ostrý zářez od nabroušené dýky. Potůček krve vytékal z rány stále rychleji, ale Amenhotep nevnímal bolest, naopak, měl pocit, jako by se zbavil břemene. Pomyslel na matku a našel útěchu v představě, že alespoň ona ho bude oplakávat. Litoval, že opouští právě ji. Čeho jiného by měl litovat? Věčného odsouzení k zapomnění? Bolesti z toho, že nikam nezapadal, která se stejně jako otevřená rána nikdy nezahojila?

Bylo by mnohem snazší žít jako obyčejný rolník pokojně smířený s rolí, kterou mu Maat určila. Ale byl synem faraona – a tím se stalo, že se do jeho mysli vplížil sen o tom, že se jednoho dne také stane faraonem. Ta touha nikdy nezemřela, přestože byl sen rozdupán.

Čeká ho průměrný život v pozici vysokého úředníka či soudce, kdy bude pozorovat bratra, jemuž jsou souzeny všechny pocty. Život ve stínu, jistě pohodlný, ale ubohý a vzdálený zářícímu slunci.

Zvedl ruku a čepel dýky namířil přímo proti hrudi. Konečně učiní něco odvážného.

Slunce zapadalo za obzor. Amenhotep se zarazil a poslední modlitbou poprosil boha Atona, aby ho ušetřil bolesti. Dával přednost bohu slunce před Amonem a jeho pokolením kněží,

kteří vládli Karnaku a trápili lid daněmi. Bůh Aton, tak dobrý, že nikdy nepřehlédl žádnou z jeho proseb... Bůh Aton mu nyní musí dát sílu důstojně zemřít daleko od všech, protože Amenhotep byl již ze svého utrpení unavený.

Spatřil, jak se čepel zaleskla, a zdálo se mu, že se pohybuje jako had, jemuž se podobala: sesbíral síly a připravil se zabodnout dýku do hrudi, když v tu chvíli náhle vítr rozhoupal větve a skrz ně rychle pronikl rudý sluneční paprsek, odrazil se od ostří zbraně a Amenhotepa oslepil.

Zíral na světlo odrážející se od ostří a upustil zbraň, jako by ho někdo odzbrojil. Upíral oslněný pohled k nehybné rudé kouli na obzoru, která mu zabránila zemřít. Bůh Aton – samotné slunce – ho zachránil!

Proud energie prostupující Amenhotepovým tělem způsobil, že mu v žilách vřela krev. Cítil prvotní teplo slunce, jež dodávalo život jeho rozpálené tváři, a dál, aniž by si ublížil, hleděl do oslňujícího světla – a jako by v něm viděl svůj osud. Rozpřáhl paže a poklonil se svému bohu. On, Amenhotep, se zasvětil kultu boha Atona. Tomu, jenž odehnal temnotu. Stále netušil, jaký osud ho čeká, ale sám sobě přísahal, že od této chvíle bude následovat jakoukoliv cestu, kterou mu bůh Aton ukáže.

Aton rozhodl. Aton ho miloval. Aton ho zachránil. Aton ho povolal.

Ve svitu slunce se Amenhotep znovu narodil a ve svitu slunce bude žít.

Část první

Vstříc moci

1

*Karnak, 1380 př.n.l.
Osmnáctá dynastie*

O dvanáct let později se Amenhotep ocitl tváří v tvář nepříteli, který neměl svaly ani žádné zbraně, jimiž by na něho zaútočil, ale v jeho mysli byl i přesto hrozivý.

Když odehnal přidělené služebné od toaletního stolku, ocitl se úplně sám před nepohodlnými šaty, které si musel brzy obléknout.

Od chvíle, kdy bratr Thutmose zemřel a Amenhotep se stal následníkem trůnu, se mnohé změnilo, až na jeho vztah k vlastnímu tělu.

Kdysi ho trápilo, že ho vynechávají z oficiálních událostí, nyní cítil silnou úzkost, kdykoliv se jich účastnil – jako milenc, který se bojí odmítnutí. Každý veřejný obřad znamenal výzvu: cítil, že ho pozorují oči hodnostářů, kněží i poddaných, že všichni zírají na jeho podivné, ne vždy koordinované tělo, a každé gesto, které udělal, bylo nejprve hodnoceno jeho otcem. Odlišovat se ho vždy děsilo, ale zároveň jedině z toho mohl čerpat sílu – naučil se jít vstříc nejisté budoucnosti tím, že se odrazí od jediné jistoty přítomnosti. Milovat sám sebe je první krok k tomu být milován ostatními.

Jednou, dvakrát, třikrát se zhluboka nadechl, a když se zahleděl přímo před sebe, zaplavila ho touha: chtěl přispět ke slávě Egypta, který byl – silný a veliký jako jeho otec – na vrcholu moci.

Oblékl si tuniku zdobenou posvátnými znaky a vzpomněl si na dnešní noc: ve snu se mu zjevil bůh slunce a téměř neslyšný hlas zašeptal: „Hleď...“

Když si Amenhotep navlékal na zápěstí těžký zlatý náramek, přemýšlel, co tím asi Aton myslel.

Nadešel důležitý okamžik.

Aton svítil v celé své kráse. Před Amenhotepovými očima zářil bůh, který chtěl, aby se stal novým dědicem trůnu a určil tak okamžik a způsob konce cesty jeho bratra Thutmose.

Amenhotep se k němu usilovně modlil, a Aton neotálel a vyslechl jeho prosby. Projevil milosrdenství svému vznešenému oddanému. Amenhotep se nedovolával přímo bratrovy smrti. Touha po životě na výsluní však vyžadovala obět a jeho bůh byl nemilosrdný, zalil tedy krví jednu noc plnou záhad a smůly. Noc, kdy se všem změnil život: život panovníka a královny Teje, kteří oplakávali prvorozeného syna, život Thutmose, navždy ztraceného pro královskou budoucnost, i život drobného pohublého syna, který se nikdy nesměl ukázat na veřejnosti, jako by se za něj styděli, a jenž se, znenadání ozářen Atonovým oslňujícím světlem, během okamžiku stal středem království.

Amenhotep stál nyní po boku lidem respektovaného a milovaného, ale již nějakou dobu slabého a nemocného otce, Amenhotepa III. Faraon chtěl, aby z nového následníka trůnu vyrostl mocný muž. Obklopil ho učiteli starajícími se o jeho mysl a tělo, a nařídil jim, aby ho učinili božským. Pilně studoval astronomii a umění, začal však rozvíjet myšlenky lišící

se od tradičního pojetí světa. Se studiem náboženství vzrostla jeho touha se za každou cenu připoutat k bohu Atonovi. I přesto panovník jeho tvrdohlavost a inteligenci oceňoval, tyto vlastnosti ho totiž odlišovaly od ostatních.

Nyní faraonova rodina seděla na tribuně a upírala oči na slavnostně vyzdobené molo a velkou královskou loď, která se právě vrátila do vlasti a přivezla cenný náklad. Pod pódiem jásal tisícihlavý dav.

Královna Teje v křesle po panovnickově boku se tvářila chladně. Čas jako by se jí vůbec nedotkl: byla stejně krásná jako v den, kdy překročila práh chrámu v Karnaku, aby se stala velkou královskou manželkou.

„Synu!“

Amenhotep pochopil otcův pokyn, pomalu zvedl paži a jása-
jící lidé ztichli. Zdálo se, že se rozkazu podřídila v záblescích
světla zlaté lodi i zvířata.

Při tomto znamení moci se Amenhotepovi dmula hrud
pýchou – pocit všemohoucnosti ho omamoval.

Zvědavě se naklonil: z nitra plavidla vyběhla dlouhá řada
hudebníků a rozestoupila se podél mola. Všichni najed-
nou pozvedli těžké trumpety *cheneb* a rozezněli je vážným
a nakřáplým tónem.

Velekněz Ptahmose si odkašlal.

Jeho vyholená lesknoucí se hlava vyčnívala za faraonovým
pozlaceným trůnem a jeho úsměv vypadal stejně jako vždy. Ať
už šlo o radostnou či neblahou událost, ten úšklebek ve tváři,
stejně kulatý a ochablý jako zbytek veleknězova těla, se nemě-
nil. Ptahmose byl prvním prorokem Amona, jedním z nejvliv-
nějších lidí v celém Egyptě – větší vliv už snad měl jenom
panovník – a stejně jako všichni mocní, i on své moci využíval.

Amenhotep věděl, že se s ním bude muset vypořádat, ale
odkládal to. Na skutečnost, že se následník zasvětil bohu
Atonovi, nahlíželo karnacké duchovenstvo, v jehož čele
stál právě Ptahmose, s nelibostí, zejména od chvíle, kdy ho
Amenhotep III. oficiálně určil dědicem trůnu.

Hudba doprovázela průvod vojáků s praky, kteří se seřadili po celé délce posvátné cesty, a vytvořili tak živý řetěz mezi cestou a lidem.

Z královské lodi pak vystoupil mohutný muž tak vysoký, že se musel sklonit, aby prošel lodním průchodem. Byl oblečený v leopardí kůži, kolem krku se mu houpal těžký slonovinový náhrdelník a na dlouhých nohách měl kožešinové boty. V jedné ruce třímал kopí, ve druhé vedl na pevném koženém vodítku velkého lva s hustou hřívou; jakmile zvíře vstoupilo na pevninu, nervózně zařvalo.

V davu se ozval zděšený šum. Mohutný muž bez jediné známky strachu položil dlaň na lví hlavu a lev se posadil jako zkrotlá kočka.

Za obrem vyběhl z lodi houf mužů; křičeli tak, jako by snad měli čelit nepřátelskému útoku, jejich dlouhá barevná roucha vlála, divoce mávali kopími. Když jeden z nich prošel blízko lva krčícího se u obrovských nohou, zvíře rychle vyskočilo. Obr však pevně sevřel vodítko, škulbl paží dozadu a lev se na okamžik ocitl s rozevřenými čelistmi ve vzduchu. Když padl zpět na zem, odfrkl si a znovu si sedl.

Z davu se ozvaly další výkřiky strachu, ale i obdivu.

„Mitanští vojáci jsou dobří jenom k tomu, aby působili hluk,“ postěžoval si šeptem Ptahmose, aniž by k tomu měl jiný důvod, než že z podstaty odsuzoval vše, co nebylo egyptské a nepodřizovalo se uctívání jeho boha. Amenhotep doufal, že to faraon přeslechl. Vyměnil si významný pohled s věrným přítelem Ajem, stojícím po velekněžově boku. Aj se ušklíbl a naznačil Amenhotepovi, že na Ptahmosovu poznámku faraon nijak nereagoval.

Amenhotep znal Aje od dětství, a tak dokázal porozumět řeči jeho těla: faraon trval na tom, aby byli ti dva stále spolu, od výuky až po oficiální ceremonie. Věděl o tom muži všechno, od jeho deformovaných rukou se šesti prsty až po vášeň k dobrému jídlu a ke krásným ženám.

S dalším zatroubením se řady mitanských vojáků spojily s egyptskými a uzavřely tak řadu. Na obzoru zářilo rumělkové slunce zbarvující modré nebe do ruda. Všechny oči se v očekávání upínaly k lodi; každý už toužil konečně spatřit její vzácný obsah.

Lev krčící se na břehu najednou vstal, a jako by všemu rozuměl, otočil se a zařval směrem k hlavní palubě.

V ten okamžik se z lodi vynořila dívka. Její šaty poseté drachokamy ozářily sluneční paprsky. Vypadalo to, jako by se z jejího břicha rodil sám Aton a vystavoval ji Egyptu na odív jako novou bohyni... Jako by ji ukazoval Amenhotepovi!

„Hleď,“ zopakoval Amenhotep tiše slovo, které mu bůh pošeptal ve snu.

A Amenhotep ho poslechl, vlastně nedokázal z dívky spustit oči. Nekráčela po svých, ale seděla v sedle velkého hnědého koně. Hřebec byl slavnostně ozdobený – dárek pro faraona; mitanští váleční koně prosluli krásou široko daleko po všech královstvích. Amenhotep ovšem nečekal, stejně jako nikdo z přítomných – všichni stáli jako zkamenělí a ani nedutali –, že v jeho sedle přijede samotná mitanská princezna, překrásná a sebejistá jako válečník připravený k boji.

Jemně koně pobídla a vyrazila kupředu. Ovládala mocné zvíře uzdou a dlouhýma holýma nohama odhalenýma rozparkem šatů. Nohy měla štíhlé, přesto se na nich jemně rýsovaly svaly.

Lidé si začali překvapeně a omámeně šeptat a Amenhotep si uvědomil, že až dívka dojede před panovníka, bude ho ze hřbetu koně převyšovat. Na zádech se jí vlnil vodopád černých vlasů a její pohyby byly elegantní a rozhodné zároveň; jako by chtěla dobýt zemi, po níž jede, a získat obdivný souhlas všech, kdo ji pozorují. Na krásné tváři měla výraz plný života a odhodlání.

Amenhotepovi vyrážela dech.

Když byl dítě, přivezli do otcovy zoologické zahrady pantera. Bylo třeba sedmi mužů, aby to hbité a smrtonosné zvíře

dostali do klece. Amenhotep si tenkrát přál, aby panter patřil jemu. Tolik se lišil od krotkých opic houpajících se v jiných zákoutích zoo!

A přesně tak působila princezna: exotické stvoření dopravené ze země, kde bylo vše jinak.

Amenhotep toužil dotknout se jejích vlasů, podržet je mezi prsty, jako když před lety hladil srst pantera. Tehdy riskoval pouze ztrátu ruky, nyní by dával všanc mnohem víc.

Těžce polkl, otočil se a podíval se na otce; faraon obdivným pohledem objímal sobě zaslíbenou nevěstu. Amenhotep se obrátil k matce: otcovou múzou byla až dodnes Teje, až dosud se jí žádná nemohla rovnat, ale dívka na koni její krásu překonala.

Mysleli si to nejspíš všichni, jelikož dav omámeně mlčel a čekal na pokyn panovníka.

Amenotep III. sledoval svou zaslíbenou nevěstu, dokud nepřijela přímo před pódium. Ladným pohybem seskočila z koně, podala faraonovi uzdu a zároveň ho přišpendlila k trůnu pohledem, který působil i na Amenhotepa, přestože se nedívala na něj.

„Buď opatrný, Veličenstvo,“ promluvila s vynikající egyptskou výslovností. „Hřebec je skvostný, ale není snadné si ho podrobit. Je pyšný a vzpurný jako náš lid.“

Aniž by Amenhotep III. uhnul jejímu pohledu, předal uzdu jednomu ze svých hodnostářů.

Amenhotepa napadlo, že dívka není jen tou nejkrásnější bytostí, jakou kdy viděl, ale že z ní cítí i sílu a vášnivou povahu, z níž zatím okusil jenom malý střípek. Co všechno by mohl s takovou ženou po svém boku dokázat, až usedne na trůn?

Otec tu vidinu rozbil: pokynul rukou a mitanská princezna sebevědomým a silným hlasem, aby ji všichni slyšeli, promluvila:

„Sláva faraonovi, králi Egypta. Dcera Tušratta, vládce slavného mitanského lidu, je šťastná, že je v jeho přítomnosti.“

Amenhotep stále nespouštěl pohled z její tváře. Cítil dokonce i jemný parfém z jejích dlouhých vlasů – ta zvláštní tajemná vůně ho přímo opíjela.

„Jsem tady, jak slíbil můj otec král před zraky největšího z panovníků,“ pokračovala dívka vážným tónem, poklekla na jedno koleno a pohlédla faraonovi zpřímá do očí: „A jsem připravena stát se tvou oddanou manželkou.“

Amenhotep III. pomalu vstal, udělal krok a natáhl ruku. Princezna se zvedla ze země.

Faraon na ni chvíli spokojeně zíral a potom prohlásil: „Vítej, Tušrattovo dcero. Dnes ses stala egyptskou ženou a tvé nové jméno zní Nefertiti, což znamená ‚kráska, jež přijela‘.“

Potom ji vyzval, aby se předvedla davu v celé své kráse, a nadšené radostné výkřiky lidu brzy přehlušily všechno. I Amenhotepův stud nad touhou po neodolatelné kráse a závist, která v něm silně vřela.

V závěru hostiny na počest mitanské princezny se jejich pohledy střetly. Amenhotep seděl nedaleko Nefertiti, ale princezna mu dosud nevěnovala ani okamžik pozornosti.

„Faraon má vše mistrovsky naplánované,“ ozval se Aj. Zahulákal to Amenhotepovi do ucha, protože se snažil přehlušit muziku doprovázející tucet tanečnic. Pro rozptýlení hostů tančily dívky přímo před dlouhým hodovním stolem.

Když Nefertiti uhnula pohledem, odvrátil od ní Amenhotep zrak. Možná se jí zdálo, že ji sleduje příliš naléhavě. Srdce mu v tu chvíli poskočilo v hrudi.

Aj si do úst vložil velký kus masa, a když sousto zalil celou sklenicí vína, pokračoval:

„Sňatek s mitanskou princeznou učiní její lid ještě věrnější panovníkovi Egypta a hranice tak budou ještě ve větším bezpečí. Nějakou chvíli se nebudeme muset tolik obávat chetitských barbarů.“

„Otec je mocný a prozíravý vládce,“ odpověděl Amenhotep.

„Jistě, zajišťuje si svou budoucnost,“ uchechtl se Aj. „A budoucnost svého následníka... I díky bohatému věnu, které mitanská princezna přivezla darem.“ Aj si otřel rty hřbetem ruky. „Tím se doplní už tak dost bohaté státní pokladny.“

Hudba se ztišila a tanečnice se za doprovodu nadšeného tleskání stolovníků vytratily.

Amenhotep roztěkaným pohledem sledoval vzdalující se dívky; potom, otrávený z Ajových slov plných narážek, odsekl: „Můj otec se stará o dobro egyptského lidu. Každé jeho rozhodnutí je pro dobro všech, ne pro osobní zisk.“

Skutečnost, že on sám měl s otcem konflikty, nedávala ostatním právo mluvit o něm špatně.

„Zrovna to jsem měl samozřejmě na mysli. V obdobích míru lid prosperuje,“ prohlásil Aj. „Zemědělci v klidu obdělávají půdu, obchodníci rozšiřují podnikání, chrámy se dočkají bohatých darů a Egypt se rozvíjí a roste.“

Amenhotep se musel usmát. „Ty se tou svou výmluvností vždycky nějak zachráníš, co?“ rýpl si a vyprázdnil sklenici vína. Potom zvažněl. „Ale máš pravdu. Taková musí být budoucnost dlouhého života, jenž čeká mého otce.“

„Kéž je Amon se svou laskavostí vždy po jeho boku,“ uzařel Aj a vrátil se k ochutnávání všemožných pochoutek servírovaných na nekonečné hostině.

Amenhotep se rozhlédl. Seděl na místě, které mu příslušelo, po boku matky a před sestrami. Faraon seděl opodál v blízkosti budoucí manželky, která se usmívala a tiše odpovídala pokaždé, když ji panovník oslovil. Její úsměvy a pomrkávání se pro Amenhotepa stávaly jemnými ranami do srdce a ani víno nedokázalo otupit bolest, co cítil. Její tělo, rysy tváře, hluboké oči zvýrazněné líčením, plné rty a bělostný úsměv – vše na té dívce ho zraňovalo a zaplavovalo ho podivnou posedlostí. Nefertiti měla na sobě modré šaty, v nichž přijela, a průsvitná látka nenechávala příliš prostoru fantazii. Její kůže je jistě měkká, hebká a voňavá, ale Amenhotep se o tom

nepřesvědčí... Dohody o přátelství uzavřené mezi dvěma panovníky musí být dodrženy a faraon se již brzy stane jejím manželem.

Nemocným a mnohem starším manželem.

Amenhotepova matka, velká královská manželka, přivítala nově příchozí s obvyklou laskavostí. Už si zvykla na politické sňatky, které v průběhu let rozšiřovaly panovníkem horlivě navštěvovaný harém.

Při pomýšlení na budoucnost naplnil Amenhotepa hněv. Nefertiti byla stejně stará jako on.

Pevně sevřel číši s vínem a jizvy, které si způsobil jako dítě, se ještě zvýraznily.

Připomínaly, že pro něho nikdy nebylo nic snadné.

2

Théby, 1380 př.n.l., Osmnáctá dynastie

Lahodné růžové víno z oáz nemělo na Amenhotepa žádný vliv. Seděl s matkou Teje pod jednou z pergol ve velké zahradě thébského paláce Malkata a mlčky přejížděl pohledem přes jezírka a fíkovníky, jako by něco hledal. Ani jemná chuť nápoje ani vůně plovoucích lotosů ho nedokázaly probrat z podivné netečnosti.

Od chvíle, kdy Aton ozářil Nefertiti, v něm zahořelo světlo zakrývající každou chuť a každou vůni. Proč to bůh udělal, když ji Amenhotep nemohl mít?

Na rameni ucítil dotek teplé něžné ruky, ruky jediné ženy, která ho až dosud dokázala přimět něco cítit. Štíhlé prsty klesly z ramene na paži a plynulým pohledem sklouzly až k dlani. Pohlazení zároveň znamenalo výzvu, aby vstal.

„Můj synu, půjdeme se projít.“

Amenhotep zvedl zrak k matce, velké královské manželce a egyptské královně, ozářené posledními šikmými paprsky zapadajícího slunce. Její ani s roky nemizící krása ho fascinovala už od dětství. Byla jinak krásná než Nefertiti: nedokázala v něm rozpálit oheň jediným pohledem, ale během všech uplynulých let toho dosáhla pomalu, aniž by si toho všiml. Krása s rysy elegantně vytesanými v tvrdém kameni budující Egypt. Matka byla pevná skála i hebké peří zároveň, stvořená z tvrdých rysů schopných vlády a měkkých boků dávajících život.

Stiskl její ruku, vstal z lavičky a nechal se vést skrz hustě vysázenou královskou zahradu.

Teje ho znala lépe než kdokoliv jiný. Když došli ke smuteční vrbě, majestátnímu stromu se zelenou hřívou rozhozenou nad jezerem, zeptala se:

„Co tě trápí, můj synu?“

Amenhotep se hořce zasmál. Co ho trápilo? Snad by se měla zeptat, co ho netrápí! Znovu se ho zmocnila ta podivná zuřivá posedlost a zaťal ruce v pěst.

„Otcův stav se zhoršuje. Nemyslím si, že by mu další manželka mohla v čemkoliv prospět...“

Ve skutečnosti by rád řekl, že nedokáže pochopit, proč si má mladá a krásná Nefertiti vzít starého nemocného muže. Nechtěl ale tak nebezpečnou myšlenku vyslovit nahlas.

„Nedělej si ze mě legraci, Amenhotepe,“ odpověděla matka. Ten tón dobře znal, stejným vždy na slyšeních odhalovala podvodné úředníky.

„Dobře vím, že se faraonův stav zhoršuje, vím to mnohem lépe než ty...“ Její hlas se na okamžik zlomil. „Království ale tento diplomatický sňatek potřebuje. Tvůj otec dokázal mnoho let udržet mír, a ty bys měl začít chápat dynamiku zahraniční politiky. Egypt je mocný, ale nepřítel proti němu intrikují vždy. Hlavním nebezpečím jsou Chetité, protože chtějí destabilizovat naše spojence. Tvůj otec není naivní, ví, že manželství se zahraničními princeznami jsou mocnými

politickými tahy. Je nezbytné udržovat dobré vztahy s Babylonií a královstvím Mitanni. Tato spojení musí být pro ostatní výstrahou.“

Teje při řeči přecházela sem a tam; Amenhotep vnímal, jak její dlouhé lněné roucho šustí a zachytává se o větve.

„Egypt je silný a velký, ale čím dál sahají naše území, tím více všechno vře. Je důležité, abys tomu rozuměl, abys – až tu tvůj otec nebude – nezačal Egypt oslabovat. Musíš pochopit, jak důležité je udržovat mír, jak mimo říši, *tak v ní*.“

Amenhotep dobře věděl, že matka poukazuje na obrovskou sílu Amona a jeho chamtivých kněží. „Ale proč? Proč to faraon chce?“

Teje přišla až k němu, chytila ho za ramena a otočila ho čelem k sobě. Přísně mu hleděla do očí. „Brzy to pochopíš, protože jednoho dne budeš faraonem ty.“

Ta slova mu rozvibrovala tělo jako tětivu luku. Pocítil mnoho emocí najednou – hněv, bolest, naději... Postrádal přesný směr, ale věřil, že mu jednoho dne Aton dá znamení a ukáže mu tak cestu.

„Nikdy nebudu takový, jakého mě otec chce mít, to vím. Nikdy nebudu jako můj bratr...“

Teje ho pustila a zmizela pod zeleným deštníkem vrbové koruny.

Amenhotep věděl proč. Matka se schovávala, aby neviděl, že se jí oči zalily slzami, jako pokaždé, když si vzpomněla na Thutmose.

I po takové době se ho zmocnila žárlivost. Vběhl za matkou do jejího úkrytu, čekal, až k němu opět obrátí zrak, a donutil ji naslouchat jedu, který mu vycházel z úst: „Víš, že nikdy nebudu tím, čím mě chce mít. Vzpomínáš si ještě, jak bratra zasypával dary a já byl opuštěný ve svých pokojích? Pamatuješ, jak mě ponižovali proto, že jsem nechtěl zacházet s mečem?“

Ale Teje se od něho odvracela a snažila se neplakat.

Thutmose.

Amenhotep nechal matku být a vyšel zpod koruny větví; zmocnila se ho podivná nevolnost, kterou pocítoval vždy, když vzpomínal na dětství. Když vyšel ze stínu stromu zpět na slunce, při pohledu na zahradu měl mžitky před očima.

Vše se zdálo nejprve nejasné, ale krůček po krůčku se obraz vyjasňoval, až se zformoval ve vzpomínku...

Vybavil si čepel dlouhé, rovné a ostré dýky lesknoucí se v měsíčním svitu. *Smrtící*. Sluncem zalitá zahrada kolem se rozplynula, skryla ji sametová rouška noci. Noci před mnoha lety.

Až na hučení v hlavě neslyšel žádný zvuk, ale něco – něco špatného uvnitř něj – se náhle proměnilo v pronikavý křik nočního ptáka. Zvuk se protáhl do nekonečna, začal nabývat na intenzitě, až explodoval a změnil se v lidský výkřik, který si nechtěl pamatovat a který se mísil s jeho vlastním řevem...

„Amenhotepe?“

Matčín hlas ho vrátil do reality. Jak dlouho na něho mluvila? Myslel si, že křičel, ale pouze si to představoval. Všechno je jenom v mé hlavě, řekl si v duchu. Ale jednoho dne to vyjde na povrch, až se ukáže moje skutečná hodnota. Moje a boha Atona.

„Amenhotepe?“

Teje opět nabyla obvyklého klidu, oči měla suché a stále dokonale nalíčené.

„Ano, matko?“ Hlas se mu třásl, nevolnost a zlost ještě docela nevyprchaly. Nemohl vymazat dětství plné bezpráví. Ale mohl se od něj odpoutat.

Teje mu položila ruku na rameno.

„Tvůj otec dělá všechno jenom ve tvůj prospěch, to přece víš. Snaží se tě připravit na vládu.“

Amenhotep setřásl její ruku a hořce se zasmál. „Kdyby bylo po jeho, musel bych se také poklonit Amonovu kultu a jeho kněžím!“

Začal rázovat sem a tam. Jeho dlouhé nohy jako by byly stvořeny pro tento zuřivý tanec. Krásná zahrada mu náhle

připomínala zarostlou klec, podobnou kleci šelem. Cítil se jako tygr, kterého otec držel zavřeného ve své zoo – dar od núbijského vazala k příležitosti slavností Tributů.

„Amon, Amon, Amon! Přitom je to Aton, jenž nám dává život.“ Rozhodil rukama, obrátil obličej ke slunci, zavřel oči a užíval si teplo paprsků na tváři. „Je to Aton, kdo se od časného rána ukazuje obyvatelům Egypta, aby dával život lidem, dobytku, všem červům, všemu, co...“

Cítil, jak se ho matka dotýká, aby ho přerušila. Objala ho zezadu rukama a on se nechal vést, jelikož snadno zapomenul, že už vyrostl. Snadno se nechal unést, když ho takhle objala. Nechal se dovést do zákoutí zahrady skrytého hustou vegetací. Teje si lehla do výklenku vytvořeného velkým stromem, opřela se zády o kmen, jemně syna stáhla k sobě, přivinula si ho na sluncem vyhřátou hrud' a otočila mu tvář k obloze. „Řekni mi, co vidíš?“

Zadíval se na nebeskou klenbu. Nebe bylo tak modré, že by mu záviděly i tyrkysové doly Serabit el-Khadim. „Vidím oblohu, matko, a vidím slun –“

Teje mu položila dlaň na rty, aby ho umlčela. A potom začala vyprávět, jako když byl dítě. „Nebe je tělem bohyně Nút. Každý den musí toto území překonat sluneční hvězda. Tělo bohyně a to, co ohraničuje, však není celý existující prostor. Jsou za ním místa, kam se slunce nikdy nedostane.“

Amenhotep ztuhl, připravený bránit svého boha, ale Teje ho začala hladit po dlouhých vlasech a pokračovala: „Lidé od nepaměti pozorovali bohyni, která se nepřetržitě nabízí očím, ať už v chladných nočních hodinách, či za spalujícího horka bílého dne. Ale vše, co je viditelné, vždy vyvolává zvědavost a všichni si šeptají o něčem větším, skrytém. Měsíc, hvězdy, slunce nejsou ničím jiným než světelnými kresbami mnohem širší říše, kterou si můžeme jen představovat. Čím silnější je to světlo, tím obtížnější je se do něj dívat, stejně jako je pro oči těžké hledět do slunce. Z denní oblohy mnohé přijímáme, z noční se máme mnohé co učit.“

Amenhotep se v Tejině náruči uvolnil, matčin hlas mu zněl jako okouzlující píseň.

„Nútino velké nebeské tělo,“ ukázala prstem k nebi a opsala oblouk, „se táhne od západu na východ. Na východě leží špičky jejích nohou dotýkající se země a konečky prstů jejích dlaní se země dotýkají na západě. Slunce se rodí v jejím plodném lůně,“ kreslila Teje dál po obloze. „Tam, kde protékají vody velké řeky protínající její tělo v místě, kde se setkávají bárky noci a dne, když sluneční disk přestoupí z jedné na druhou. Když překoná dlouhou cestu, dosáhne Nútiných rtů, kde se řeka rozšiřuje a slunce se připravuje na svůj odchod.“

Teje přestala kreslit prstem po nebi a dotkla se znovu Amenhotepových rtů. „Hvězda zmizí v bohyniných ústech a zakončí svou cestu jejím tělem. Tím začíná její noční cesta podél Nútiných paží, až dokud západ slunce nezačne umírat. Pak sklouzne k poprsí,“ zašeptala a položila mu dlaně na hrud' a začala jimi sjíždět níž. „A potom, v desáté hodině, dosáhne hvězda lůna a znovu se zrodí.“

Teje se syna sotva dotkla, ale její pohlazení v něm probudila zmatenou a naléhavou touhu – a to ho vyděsilo.

„Hleď, Amenhotep, slunce září během dne, ale večer zmizí, aby se obnovilo a znovuzrodilo další den ještě silnější. Utváří tak cyklus umožňující mu vyhnout se opotřeбенí časem a zajišťující mu věčnost. Nemůžeme být vždy v jeho žhnoucím světle. Potřebujeme tmavé odstíny noci, aby se zachovala rovnováha.“

Amenhotep zavřel oči a zamyslel se. Matka se mu snažila říct, aby nebyl tak impulzivní a v zájmu zachování rovnováhy v království nezavrhoval Amona a jeho kněze, přestože upřednostňoval Atona.

Teje mu dala čas, aby se mu její slova rozležela v hlavě a usadila se tam jako písek na dně řeky. „Musíš se odebrat do Amonova chrámu v Karnaku,“ dodala po chvíli. „Vezmi s sebou i Aje. Nabídnete Amonovi oběti a přimluvíte se u něj za faraonovo zdraví.“

Amenhotep otevřel oči a přikývl. „Budiž.“

„Názor však nezměníš, je to tak?“

V Amenhotepovi znovu zahořelo třepetavé světlo. „Nikdy.“

V tom okamžiku dopadl na hladinu jezírka sluneční paprsek a voda se zaleskla jako tisíc žhnoucích diamantů.

Amenhotep se usmál.

3

Karnak, 1380 př.n.l., Osmnáctá dynastie

Kůň zařehnal, prudce zahnul a zastavil se. Na obzoru se začaly vynořovat mohutné zdi velkého chrámu v Karnaku plného pokladů, modliteb a kněží. Obrisy chrámu mizely v obrovském prašném mračnu způsobeném obvyklým davem věřících, kteří proudili do svatyně, aby přinesli bohu Amonovi oběti a dary.

Amenhotep nechal hřebce, aby si dělal, co chce. Slunce v zádech již prodloužilo jejich stíny směrem k chrámu, jako by šlo o stín jediné bytosti – napůl člověka, napůl zvířete. Teplý pouštní vítr přinášel od chrámu pach lidí. Nekoňský dav!

Aj zakřičel na karavanu, aby zastavila, a přijel k Amenhotepovi. Na desítkách vozů byly naloženy stovky zvířat. Antilopy, zebry, ovce i berani měli být obětováni, a spolu s nimi i obrovské koše datlí, hroznů, granátových jablek, ořechů, švestek, fíků a melounů, měchy s vínem a pivem z oáz. A také zlato a stříbro na ozdobu oltářů, kadidla, vonné oleje a cenné látky. Faraonův život měl větší cenu než jakýkoliv poklad v království a královna Teje neopomenula nic, aby si zajistila Amonovu přízeň.

Aj mlčky čekal, až mu Amenhotep sdělí důvod nečekané zastávky.

Amenhotep se předklonil a začal jemně hladit krk neklidného hřebce.

„Něco ho muselo vyděsit,“ řekl tiše. „Možná had ukrytý v písku.“

Aj se rozhlédl kolem a otřel si zpotené čelo kusem lněné látky. „Nevidím na cestě nic nebezpečného,“ namítl.

„Můj drahý příteli,“ trochu se ušklíbl Amenhotep. „Je mnoho věcí, kterých si my lidé ani nevšimneme, protože nemáme schopnost je vidět.“

Aj se podrbal v krátkých vousech a mlčel.

„Vidíš, co se tam děje?“ Amenhotep kývl k siluetě chrámu.

„Je to příliš daleko,“ odpověděl Aj, položil si dlaň k čelu a zúžil oči. „Nevidím vůbec nic.“

„Přesně o tom mluvím,“ odfrkl si Amenhotep a pobídl koně k chůzi.

Aj se otočil k vůdci karavany a naznačil, že mohou pokračovat v cestě. Ujistil se, že se první vozy rozjely, a spěchal za vzdalujícím se Amenhotepem.

Slunce vysoko na obloze jim pánilo do zad a ani lehký vánek přicházející v tomto období s blížícím se večerem zatím neochladil žár. Aj docválal k Amenhotepovi a pokračoval po jeho boku.

„Co jsem měl vidět a neviděl?“ zeptal se.

Amenhotep stále hleděl vpřed. „Dnes ráno jsme za úsvitu opustili královský palác v Malkatě, aniž by nám někdo přišel popřát šťastnou cestu a pomodlit se za to, aby Amon s laskavostí přijal dary, které mu vezeme.“

„Ačkoliv nás svou přítomností nepoctil nikdo z královské rodiny, královna Teje vše zařídila a osobně dohlížela na nakládání vozů,“ namítl Aj. „A nakonec mi předala seznam zboží pro velekněze Ptahmose,“ dodal rychle.

„Neměl jsem na mysli svou matku nebo sestry, ale lid,“ vysvětlil Amenhotep. „Představ si, jaké množství lidí je schopno rozvířit tak obrovský mrak prachu, který nyní zakrývá chrám v Karnaku.“

Aj se odvrátil a také se zahleděl na cíl v dáli. „Stále nechápu, co se děje. Lid faraona miluje, o tom se přece nedá pochybovat.“

„Před palácem v Thébách žádné podobné davy nejsou,“ podotkl Amenhotep. „Tady je nával neustále.“

„Ale, můj pane, lidé si musí zajistit Amonovu náklonnost. Existují stovky kněží shromažďujících dary, oběti, modlitby, a také...“

„Kdo vládne Egyptu?“ přerušil ho Amenhotep.

„Amenhotep III. je panovníkem Horního a Dolního Egypta. Pravý a jediný velekněz všech bohů,“ odpověděl rozhodně Aj.

„Jistě, můj otec je mocný vládce, ale pravá moc neleží v Thébách, jak vidíš.“ Amenhotep znovu ukázal na Amonův chrám a Aj se neodvážil odpovědět.

Cestu najednou zahalil stín. Dědic trůnu vzhlédl ke shluku bílých mraků, které zatemnily slunce. Ani Aton nechtěl, aby pokračoval a přinesl před Ptahmose oběti.

Matka ho však nakonec přesvědčila, aby se postavil do čela karavany s dary; do této výpravy ona i lid vkládali naději, že se Amon přimluví za zdraví starého faraona.

Amenhotep si s úsměvem vybavil, jak se před několika dny ocitl v jejím náručí, jako by byl opět dítě, a nějakou dobu ho přemáhaly duši spalující pocity; ale až příliš brzy byl opět unesen krásou princezny Nefertiti, budoucí manželky Amenhotepa III.

Byla překrásná a on, ať se snažil jakkoliv, nedokázal najít jedinou chybičku, která by na ni v jeho očích vrhla špatné světlo. Dokonalé rysy obličeje přecházely v jemný úsměv a plně červené rty jako by se dožadovaly polibků a sladkých slovíček. Věděl, že se k ní nikdy nemůže přiblížit, přesto se mu do mysli vkradla nutkavá vzpomínka a touha.

Aj se k němu naklonil a podal mu měch z velbloudí kůže naplněný vodou. Amenhotep uhasil žízeň, nechal čerstvou vodu stéct po krku, aby si namočil i šaty, a měch vrátil. Aj využil příležitosti a znovu promluvil.

„Amonovi kněží dělají vše proto, aby lid dostával požehnaní. Není to zlá věc žehnat těm, kteří se k Amonovi obracejí,“ podotkl a znovu si otřel orosené čelo. „A velikosti boha je nutné přinášet oběti.“

„Oběti jsou nutné k velikosti něčeho jiného,“ odsekl Amenhotep.

„Tohle nezní z úst dědice trůnu důstojně,“ odpověděl pobouřeně Aj. „Brzy to bude právě sám velekněz Ptahmose, kdo tě korunuje novým faraonem.“

Amenhotep zastavil koně a vztyčil prst. „Můj otec bude ještě dlouho vládcem Egypta!“ zvýšil hlas. „Jeho zdraví se zlepší a on dovrší všechny své závazky.“

Aj ztuhl. „Jistě, můj pane...“, dostal ze sebe a pokusil se o omluvu. „Nechtěl jsem našemu velkému vládci projevit neúctu. Faraon vládne moudře a s laskavostí, a proto je všemi milován. Jeho smrt by byla pro lid a celé království nesmírnou ztrátou.“

„Proto jedeme k Ptahmosovi. Bůh Amon ho zachrání svou nezměrnou milostí,“ prohlásil Amenhotep. „Nebo si tím nejsi tak jistý jako před chvílí?“

Aj chvíli mlčel, než řekl: „Tak to bude. Amon je mu vždy na blízku.“

Amenhotep se vzdálil, aniž by odpověděl, a obrátil oči zpět k prachem zšedlému chrámu. Faraonovo chatrné zdraví nedávalo přílišné naděje na rychlé uzdravení, což ho rozrušovalo. Ne proto, že by se snad chtěl tak brzy posadit na otcovo místo. Skutečným důvodem byl někdo, kdo v jeho mysli stále nosil modré šaty, které jako by zářily vlastním světlem. Někdo s černýma očima a nádherným pohledem. Myšlenky na ni ho posledních několik nocí nutily převracet se na posteli a nedaly mu spát.

Slunce znovu vyšlo z mraků, osvítilo cestu a požehnal bohu Atonovi, jehož přítomnost jako jediná dokázala odvrátit Amenhotepovu pozornost od svůdných myšlenek na Nefertiti. Amonův chrám se přibližoval natolik rychle, že Amenhotep

zpomalil koně a zrychlil jen kousek od velkých soch umístěných po stranách hlavní vstupní cesty.

Neměl by dovolit, aby mu touha a myšlenky na Nefertiti tolik zatemňovaly mysl, ale síla, kterou pociťoval v hrudi, když si ji představoval před sebou, mu pumpovala život do žil. Dokonce ani pohlazení od matky v královské zahradě ho tolik neuspokojilo. Měl jí plné srdce, toužil se celý ztratit v hlubokých očích té dívky z dalekých krajin.

Slunce opět zakryla mračna, ale jeden osamělý paprsek dopadl na nejbližší a nejimpozantnější sochu zobrazující boha Thovta.

Amenhotep dojel k základům sochy, zastavil se a Aj ho okamžitě následoval.

„Vidím, že jsi rozrušený, můj pane. Co se děje?“ zeptal se vylekaně.

Amenhotep stál a zíral na zobrazení boha, na jehož vrcholku viděl modře vymalovanou hlavu ibise. Ten jediný paprsek slunce, co pronikl mraky, zajímala pouze postava boha, jako by chtěl Aton ukázat právě na něj.

Amenhotep poplácal koně po krku a obrátil se k Ajovi.

„Cesta vedoucí k chrámu je lemována sochami dalších božstev postavenými velkými faraony minulosti. I to je pro lid bohatství. Užijme si ho na okamžik také, ať mohou lidé i zvířata karavany popadnout dech.“

Aj se obrátil ke karavaně a pokynul prvním vozům, aby zastavily. „Laskavost bohů je prospěšná všem,“ prohodil. „A naši vládci z ní moudře těžili.“

Koně zaržáli a vozkové využili zastávky; rychle sestoupili z vozů, aby tahouny napojili. I jednotka vojenské stráže sesedla z koní, aby uhasila všeobecnou žízeň. Stejní ozbrojenci doprovázeli Amenhotepa pokaždé, když opustil thébský palác. Neobtěžovali ho, byli tiší a loajální, měli za úkol zajišťovat mu osobní bezpečnost, přestože považoval jejich přítomnost za zbytečnou. Ne proto, že se uměli ohánět zbraněmi, které neměl rád. Díky létům míru zajištěným za vlády

Amenhotepa III. žili lidé v prosperitě a k násilným činům docházelo jenom vzácně, ovšem i proto, že viníky vždy čekal velmi přísný trest.

Sluneční paprsek dál osvětloval sochu Thovta na pozadí „nebe na zemi“, jak se také jinak přezdívalo Karnaku. Město světla, kam vkročil Stvořitel.

Aj se také napil a potom se otočil k příteli. „Pán vědy a psaní s lidským tělem a hlavou ibise je strážcem tisíců tajemství.“

Amenhotep seskočil z koně a pokračoval pěšky k podstavci sochy.

Aj ho následoval, ale stále v sedle. „Zdá se, že dnes se vůbec neochladí,“ odfrkl si.

„Na co jsi před chvilkou narážel?“ zeptal se Amenhotep.

Aj nechápavě zavrtěl hlavou.

„Slunce ti dnes asi pražilo na hlavu až příliš,“ pokračoval Amenhotep. „Ve stínu svých pokojů u dvora jsi obvykle více při smyslech... Snad abys mohl přepočítávat svůj nemalý majetek.“

Aj se od doby, co vyrazili na cestu, poprvé usmál. „Mé statky jsou jen bezvýznamnou kapkou ve velkých vodách Nilu.“

„...nebo uvítat jednu z kurtizán stojících frontu u tvých dveří, aby si užily tvé společnosti, zvláště v noci, když nikdo nic nevidí,“ přisadil si ještě s posměšným úsměvem Amenhotep.

„No, nahé navoněné tělo je něco docela jiného než pouštní písek,“ zabručel Aj.

Amenhotep přejel rukou po podstavci sochy. „Pověz mi raději o těch tisících tajemstvích Thovta,“ řekl, než Aj stihl pokračovat v podrobnostech o nesčetných milostných hrátkách, kterými se rád chlubil.

Aj sesedl z koně a přistoupil k soše.

„V dětství mi otec často vyprávěl o bohu Thovtovi a jeho tajemstvích. Věděl, že se mi ty příběhy líbí, a vyprávěl mi je, abych usnul.“

„Takže jsou to jen pohádky pro děti?“ zeptal se zklamaně Amenhotep.

„Ne, můj pane. Mnoho z těch příběhů jsou jenom legendy, ale některé jsou založené na pravdě. Hlavně jeden...“

Aj obešel sochu a vrátil se zpět k Amenhotepovi.

„Otec mi často vyprávěl o existenci velké a tajemné budovy,“ pokračoval. „O starobylé svatyni zasvěcené bohu Thovtovi, ztracené v poušti, kterou nikdy nikdo neviděl a žádný z minulých faraonů ji nikdy nenalezl. Otec přísahal, že o té svatyni osobně četl ve starých papyrech z dob velkého faraona Cheopse, stavitele pyramid.“

Amenhotep si zamyšleně povzdechl a vykročil ke koni. Bůh Aton mu nyní ukázal cestu do Karnaku.

Vyhoupł se do sedla, naposledy se ohlédl na sochu boha Thovta a vydal rozkaz k odjezdu.

„Jdeme! Tajemné příběhy nechme dětem na dobrou noc.“

Byl čas vrátit se k pochodu. V Karnackém chrámu je již očekával mocný Ptahmose.

4

Karnak, 1380 př.n.l., Osmnáctá dynastie

Dlouhá alej soch byla postavena na popud Amenhotepa III. Sto dvacet čtyři soch po obou stranách lemovalo cestu mezi Nilem a hradbami Amonova chrámu. Amenhotep v sedle svého skvostného hřebce projížděl davem a lidé mu ustupovali z cesty. V závěsu ho následoval věrný společník Aj spolu s Amenhotepovou osobní stráží.

Šest dní Amenhotep čekal, než ho velekněz Ptahmose přijme, a neklid jeho koně v blízkosti tolika lidí nebyl nic proti hněvu, který v něm s každým dalším dnem čekání více a více rostl.

Zdalo se, že ho sochy sledují. Impozantní sfingy měly lví tělo a beraní hlavu. Beran byl jedním z Amonových posvátných zvířat. Každá sfinga svírala v předních tlapách sochu Amenhotepova otce se dvěma anchy – „klíči života“ – v ruce. Dlouhá alej vedla ke skutečnému životu odhalenému uvnitř chrámu; sfingy postavené Amenthotepem III. chrám přísně střežily a dovnitř k modlitbě propustily jen ty s čistým srdcem. Od doby, kdy byla alej postavena, se často stávalo, že muži a ženy – ohromeni tou velkolepostí –, opouštěli procesí, aby se podrobili očistným rituálům, které kněží prováděli ve vodách Nilu, a teprve potom se s jásem vraceli zpátky do řady.

Vysoké zdi byly postaveny tak, aby zachycovaly zvlněný pohyb symbolizující původní vody obklopující kopec, na kterém stál velký chrám. Nic v této ohromné konstrukci nebylo ponecháno náhodě.

Amenhotep pomalu postupoval kupředu a zdravil množství lidí čekajících, až budou moci bohu předložit oběti stejně jako on, oni ho pozdravovali výkřiky a písněmi.

„Lidé tě milují, můj pane,“ pochleboval mu Aj.

„Egypt miluje mého otce,“ odpověděl Amenhotep, aniž přestal mávat. „Neznají dědice trůnu. Neví o mně vůbec nic, nepostavil jsem žádné památky ani impozantní aleje jako je tato.“

Aj se nepřestával usmívat. „Činy našeho panovníka ho učinily nesmrtelným. Jeho díla budou navždy svědčit o jeho velikosti. To samé platí i pro členy jeho rodiny a pro toho, kdo zaujme jeho místo. A jsem si jistý, že ty učiníš velký chrám ještě krásnějším než Amenhotep III.“

Amenhotep neodpověděl, jen nadále hleděl na gigantickou bránu, na jejímž vrcholu byly desítky žerdí s třepetajícími se prapory. Pohled na ně zespodu připomínal hieroglyfické zobrazení označující slovo „bůh“ a byly zde proto, že svým pohybem připomínaly věřícím přítomnost božského Amona.

V tu chvíli se však Amenhotepovy myšlenky vrátily zpět k ženě, kvůli níž nemohl spát. Přesně zde ji viděl vycházet

z posvátné lodi, ozářenou slunečními paprsky – jen kousek od místa, kde teď stál on.

Lid mu nepřestával provolávat slávu, ale křik už začínal Amenhotepa obtěžovat, jako když člověku u ucha bzučí moucha a nedá se odehnat. Nikdy se necítil pohodlně před jása-jícím davem, nejen proto, že byl od dětství zvyklý na ticho a samotu svých pokojů, ale také si uvědomoval, že si takové ovace nezaslouží.

Pobídl koně do cvalu, aby rychle dojel k bráně chrámu. Stejně jako každý den byla pouze pootevřená, aby do nitra nenahlédl nikdo, kdo nebyl zasvěcený Amonovu kultu.

Jakmile Amenhotep dorazil k bráně, přišli mu naproti dva mladí kněží a otevřeli, aby mohl i se svým doprovodem projet. Amenhotep vstoupil první, následoval ho Aj a za nimi spěchala stráž. Postupovali v řadě jeden po druhém a výkřiky lidu se začaly utišovat, až úplně zanikly, když se octli uvnitř.

Amenhotep rychle sesedl z koně a jeden z kněží vzal do ruky otěže jeho hřebce, aby ho odvedl do stáje. Před nimi se otvíralo Velké nádvoří, kde byly přijímány oběti. Po celém obvodu stály dlouhatánské stoly, uprostřed velký oltář, po stranách lemovaný dvěma vysokými sloupy. Jednalo se o místo zjevení. Kněží zde vybírali zboží přinesené bohu Amonovi a odnášeli ho do nitra chrámu skrz další pylon. Oba sloupy zdobila vyobrazení Amonova vtělení. Bůh byl tak záhadný, že nikdo neznal jeho skutečnou podobu, a často byl proto zobrazován v okamžiku, kdy se vtělil do podoby muže s modrou kůží, s vysokou korunou s dlouhým peřím na hlavě, oblečeného do červeného a bílého roucha.

Amenhotep si okamžitě všiml, že vozy, na které nechala královna Teje naskládat oběti za faraonovo zdraví, stojí na pravé straně nádvoří, samozřejmě už bez koní a plachet ochraňujících zvířata před sluncem. V jednom rohu byli uvázaní voli a kejhající husy čekající na výběr, které ale nepřivezli oni.

Aj se zařadil po jeho boku. „Už vyložili vše pro velké obětování, naše vozy jsou prázdné. Můžeme jít.“